

Rapport Regio Zuid

Gemeenten Renkum, Wageningen, Lingewaard & Overbetuwe

Gelderland-Midden

Indicatoren Kansrijke Start Gelderland Midden

TNO innovation
for life

Inhoudsopgave

Belang eerste 1000 dagen	3
ZonMw project	3
Indicatoren	3
Indicatorenset Kansrijke Start	4
1. Bekendheid met lokale aanbod van programma's en interventies	4
2. Bekendheid met samenwerkingsafspraken	5
3. Bereik programma Nu Niet Zwanger (NNZ)	5
4. Aantal zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie	5
5. Aantal zwangere vrouwen bekend met psychische of psychiatrische klachten	6
6. Signalering van kwetsbare situaties	7
7. Multidisciplinair overleg (MDO)	7
8. Ondersteuning van kwetsbare gezinnen	9
9. Aantal kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie	11
10. Sociaal domein als casusregisseur	11
11. Lichte begeleiding en opvoedondersteuning	12
12. Wachtijd	12
13. Cliëntervaring	12
Samenvatting	14
Aanbevelingen	14
Bijlage 1. Uitkomsten gesprekken 2e ronde	15

Belang eerste 1000 dagen

De eerste duizend dagen van een kind zijn cruciaal voor een gezonde ontwikkeling en de ontplooiing en kansen op latere leeftijd. Medische en niet-medische factoren (zoals vroeggeboorte, laag geboortegewicht, psychische en sociale problemen en stress) bepalen voor een belangrijk deel de gezondheid, groei en ontwikkeling van kinderen. Achterstanden en problemen die in deze periode ontstaan zijn later in het leven niet of slechts moeilijk in te halen. Door mogelijke risico's zo vroeg mogelijk te signaleren en daarnaar te handelen kan de ontwikkeling van een kind bijgestuurd worden.

ZonMw project

Ouders in een kwetsbare situatie en professionals in de zorg voor kwetsbare aanstaande en jonge ouders blijven echter tegen vragen en problemen aanlopen: de zorg voor de doelgroep is gefragmenteerd, een doorgaande lijn van Geboortezorg naar JGZ en het sociale domein ontbreekt. Inmiddels werken Geboortezorg, JGZ en partners uit het sociale domein in meerdere gemeenten in Gelderland Midden samen aan lokale coalities in het kader van Kansrijke Start. Ook op regionaal niveau wordt samengewerkt.

Doel van het ZonMw project is om de in 2019/2020 in dit kader ontwikkelde, integrale aanpak van de zorg voor deze kwetsbare doelgroep te herijken en volledig en blijvend in de regio te implementeren. Dit doen we door de samenwerking tussen professionals verder te versterken en lokale knel- en ontwikkelpunten in beeld te brengen zodat hierop kan worden ingesprongen. Concreet ontwikkelen we instrumenten en tools ten behoeve van de samenwerking rondom kwetsbare zwangeren en kwetsbare jonge ouders.

Indicatoren

Om van elkaar te kunnen leren is het nodig om zicht te hebben op verschillen en overeenkomsten tussen gemeenten en regio's. TNO heeft hiervoor, samen met de projectpartners, een set van indicatoren opgesteld. We monitoren deze indicatoren gedurende 3 jaar. De projectpartners leveren via hun achterban input hiervoor. Deze indicatoren geven een goed (regionaal) beeld van de zorg rondom kwetsbare aanstaande en jonge ouders en de ervaringen die ouders zelf hebben. Gedurende het project worden indicatoren gebruikt om tijdens werksessies met elkaar in gesprek te gaan en praktijkvoorbeelden en elkaars expertise met elkaar te delen. We verwachten dat deze indicatoren ook informatief zijn voor beleidmakers.

Deze indicatoren hebben betrekking op de zorg voor kwetsbare (aanstaande) ouders voor, tijdens en na de zwangerschap. Ze sluiten aan en maken gebruik van landelijke initiatieven rondom lokale monitoring van het RIVM ([Indicatorset voor Lokale Monitor Kansrijke Start: een Delphi-studie \(rivm.nl\)](#)) en [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

Hieronder geven we de situatie weer voor uw gemeente. Daar waar mogelijk zetten we deze af tegen de hele regio Gelderland Midden en/of landelijk.

Niet alle indicatoren konden altijd worden berekend. Dit heeft soms te maken met de schaalgrootte (te klein voor een betrouwbare uitkomst) of met het feit dat een bepaalde interventie of programma in uw gemeente of regio (nog) niet wordt uitgevoerd. Soms is de benodigde informatie niet goed toegankelijk gebleken.

Indicatorenset Kansrijke Start

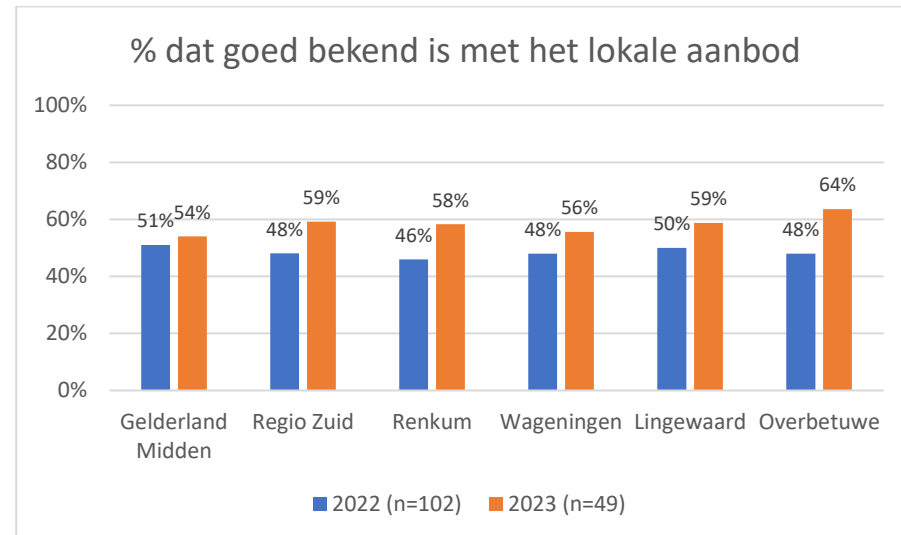
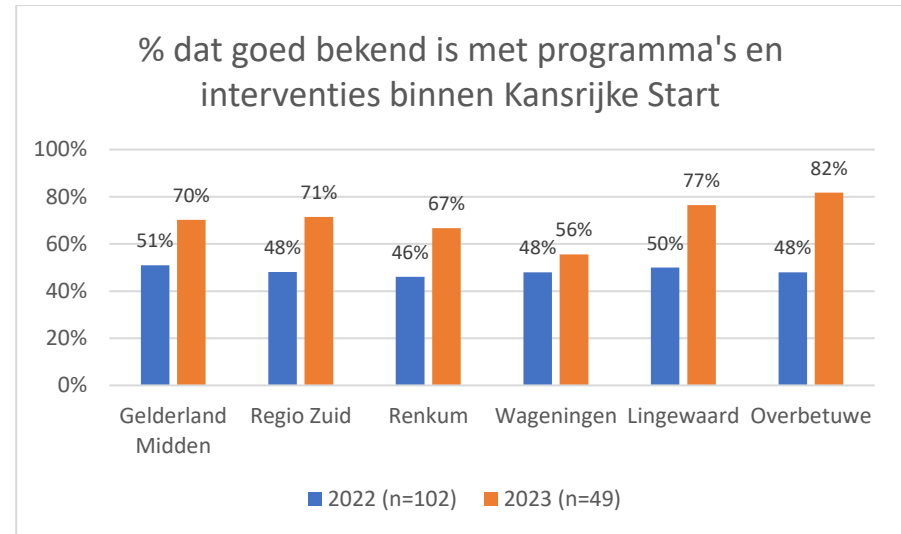
1. Bekendheid met lokale aanbod van programma's en interventies

Professionals kunnen diverse programma's en interventies inzetten om kwetsbare (aanstaande) ouders te ondersteunen. Voorwaarde is dat zij op de hoogte zijn van het aanbod. De indicator betreft het aantal professionals dat goed bekend is met het aanbod van programma's en interventies gericht op (aanstaande) ouders in een verhoogd kwetsbare situatie t.o.v. het totaal. Middels een vragenlijst die is ingevuld door een steekproef van professionals in de regio is hier inzicht in verkregen.

In 2022 werd de vragenlijst 102 keer beantwoord door een professional werkzaam in de regio Zuid. In 2023 was de respons op de vragenlijst beduidend lager: 49 professionals uit de regio vulden in de eerste maanden van 2023 de vragenlijst in. Professionals die de vragenlijst invulden waren vooral jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen, medewerkers sociaal team, CJG of MEE, verloskundigen en kraamverzorgenden.

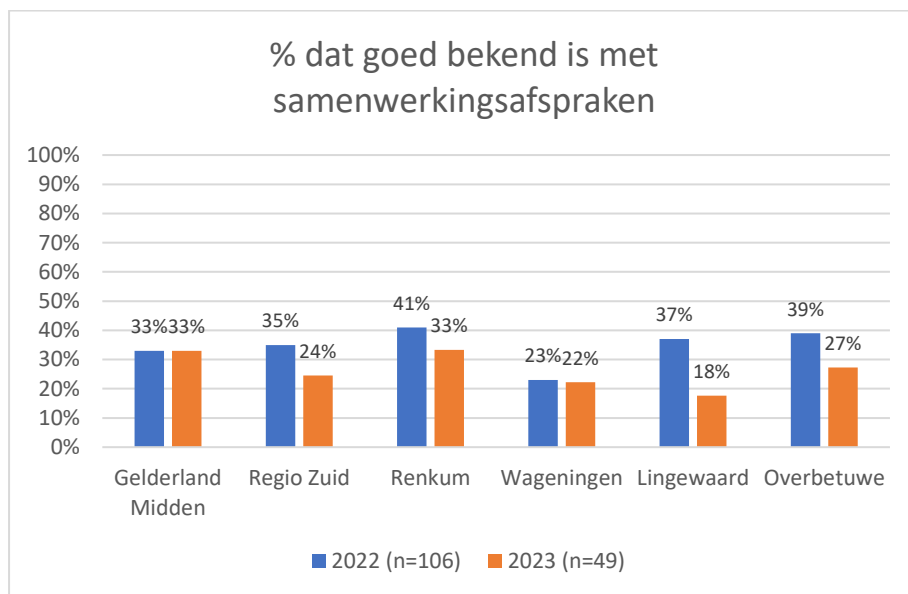
Uit de vragenlijst kwam naar voren dat in de regio Zuid 71% van de professionals goed bekend is met het aanbod van programma's en interventies binnen Kansrijke Start, dat komt neer op ruim twee van de drie professionals die goed op de hoogte zijn hiermee. In de regio is iets meer dan de helft van de professionals (59%) goed bekend met het lokale aanbod aan interventies gericht op kwetsbare zwangeren en kwetsbare ouders. Het overige deel van de professionals in de regio is hier dus niet of slechts matig mee bekend.

Iets meer dan de helft van de professionals in de regio is bekend met het lokale aanbod aan interventies gericht op kwetsbare zwangeren en kwetsbare ouders. Het aanbod van programma's en interventies binnen Kansrijke Start is beter in beeld. Maar voor beide geldt dat er nog steeds professionals zijn die niet goed op de hoogte zijn en er nog meer bekendheid aan gegeven moet worden.

2. Bekendheid met samenwerkingsafspraken

Voor een goede samenwerking is het belangrijk dat professionals bekend zijn met afspraken. De indicator betreft het aantal professionals dat goed bekend is met afspraken (transmuraal stroomschema kwetsbare zwangeren/ beslistabel en/of het zorgpad Kwetsbare Zwangere en de Verwijs Index) t.o.v. het totaal. Middels een vragenlijst die is ingevuld door een steekproef van professionals in de regio is hier inzicht in verkregen, zie hiervoor bij indicator 1.

Het exacte percentage verschilt per gemeente, maar gemiddeld is in de regio slechts een kwart van de professionals bekend met samenwerkingsafspraken.

3. Bereik programma Nu Niet Zwanger (NNZ)

NNZ is een laagdrempelig programma waarbij met kwetsbare mensen (m/v) het gesprek wordt aangegaan rondom kindwens, zodat ze een bewuste keuze kunnen maken en niet onbedoeld zwanger raken. Cijfers hierover zijn verstrekt door de projectpartner.

Voor de gehele regio Gelderland Midden is het jaarlijks aantal gevoerde kindwens gesprekken gestegen van 23 in 2019 tot 237 in 2022. Om privacy redenen zijn deze cijfers niet per gemeente beschikbaar.

Regio	Indicator	2019	2020	2021	2022
Gelderland Midden	Jaarlijks aantal gevoerde kindwensgesprekken	23	121	206	237
	Aantal aandachtsfunctionarissen NNZ	0	53	65	65
	Aantal gemeenten dat NNZ heeft ingekocht	1 [^]	10 [*]	10 [*]	10 [*]

[^]Dit is de gemeente Arnhem.

^{*} Dit zijn de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.

In 2020, 2021 en 2022 is het programma Nu Niet Zwanger in de regio Zuid alleen uitgevoerd in de gemeenten Renkum, Lingewaard en Overbetuwe. Begin 2023 is bekend geworden dat het programma ook uitgevoerd gaat worden in de gemeente Wageningen.

4. Aantal zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie

De indicator betreft het aantal zwangere vrouwen in een (mogelijk) zeer kwetsbare situatie, met 3 of meer van de volgende risicofactoren: laag huishoudinkomen (<10^e percentiel), GGZ-gebruik, medicijngebruik voor psychische klachten, schuldenproblematiek, detentie, hoge zorgkosten, hoog medicijngebruik, overlijden partner, scheiding t.o.v. het totaal aantal zwangere vrouwen.

Landelijk wordt het percentage zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie geschat op 1,6% (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Maar van veel gemeenten ontbreken de gegevens. Dat geldt ook voor de meeste gemeenten in de regio Gelderland Midden. De reden hiervan is onbekend. Voor de regio Gelderland Midden worden alleen percentages vermeld voor de gemeenten Arnhem (2,4% in 2020), Ede (0,7% in 2020), Rheden (3,8% in 2018), en Zevenaar (3,5% in 2018) (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In totaal worden voor de gehele regio Gelderland Midden voor het jaar 2020 90 zeer kwetsbare zwangeren gemeld (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Dit aantal is aanzienlijk lager dan verwacht gezien het gerapporteerde aantal zwangere vrouwen bekend met psychische of psychiatrische klachten (in 2020 waren dat er naar schatting 660, zie verder) en het gerapporteerde aantal kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie (jaarlijks zo'n 300 kinderen, zie verder).

Landelijk en ook in de regio Gelderland Midden wordt het aantal zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie onderschat.

5. Aantal zwangere vrouwen bekend met psychische of psychiatrische klachten

De indicator betreft het aantal vrouwen met zorguitgaven binnen de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en/of medicatie gerelateerd aan psychische of psychiatrische problemen in het jaar van de bevalling t.o.v. het totaal. De hieronder gepresenteerde cijfers betreffen het jaar 2019.

Het aantal zwangeren bekend met psychische of psychiatrische klachten t.o.v. het totaal was in 2019 in de gehele regio Gelderland Midden 9,5%, dat zijn 483 vrouwen (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Dit is vergelijkbaar met het landelijke percentage (9,4%).

In de regio Zuid was het percentage zwangeren bekend met psychische of psychiatrische klachten t.o.v. het totaal gemiddeld iets lager, namelijk 8,8%. Dit zijn 107 zwangere vrouwen in de regio Zuid in dat jaar bekend met psychische of psychiatrische klachten (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Wel zijn er verschillen tussen gemeenten. In Renkum was het percentage het hoogst met 11,3% (19 vrouwen), en in Wageningen het laagst (7,2%, 20 vrouwen) (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In 2019 was in de gehele regio Gelderland Midden naar schatting 9,5% van de zwangeren bekend met psychische of psychiatrische klachten. Voor de gehele regio Zuid is dit lager, gemiddeld 8,8% (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Percentages verschillen per gemeente.

6. Signalering van kwetsbare situaties

Door risico's zo vroeg mogelijk te signaleren en bij problemen snel en adequaat in te grijpen, kan de ontwikkeling van een kind bijgestuurd worden.

In 2018 is binnen de Geboortezorg regio Gelderland Midden een start gemaakt de inzet van een gevalideerd signaleringsinstrument bij verloskundigen beter op de kaart te zetten. Ook binnen het project van ZonMw streven we naar de inzet van een gevalideerd signaleringsinstrument in de gehele regio. Als een instrument gevalideerd is, dan wil dat zeggen dat er wetenschappelijk onderzoek gedaan is naar de validiteit en de betrouwbaarheid van het instrument. Anders gezegd: Een valide instrument heeft z'n nut wetenschappelijk bewezen. Valide bevonden instrumenten zijn bijvoorbeeld Mind2Care, R4U, ALPHA-NL.

De indicator betreft het aantal verloskundigen dat een gevalideerd signaleringsinstrument gebruikt t.o.v. het totaal. Cijfers hierover zijn verstrekt door de projectpartners.

VSV Gelderse Vallei (gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel, Wageningen) heeft inmiddels gekozen voor het Mind2Care instrument. Verloskundigen zijn getraind en na een jaar is het instrument n.a.v. een evaluatie opnieuw bijgesteld. Een inventarisatie in 2021 en 2022 leert dat in VSV Gelderse Vallei 7 van de 14 verloskundige praktijken en 1 van de 2 klinisch verloskundigen gebruik maken van Mind2Care. Sedert 2022 is in de regio Gelderse Vallei het percentage verloskundigen dat een gevalideerd signaleringsinstrument gebruikt flink toegenomen.

VSV Kracht (gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar) heeft op grond van praktijkervaring een eigen signaleringsinstrument ontwikkeld, maar dit instrument is niet door middel van onderzoek gevalideerd. Dit instrument wordt door alle verloskundige praktijken op één na gebruikt. Eén verloskundige praktijk in VSV Kracht werkt met de gevalideerde Mind2Care, waarschijnlijk omdat deze praktijk ook onder de regio Nijmegen valt.

In de regio Zuid hanteert de meerderheid van de verloskundigen wel een signaleringsinstrument, maar het betreft veelal een instrument waarvan niet is aangetoond dat het zwangere vrouwen in een kwetsbare situatie betrouwbaar signaleert.

7. Multidisciplinair overleg (MDO)

Problemen van (aanstaande) ouders kunnen zich uitstrekken over meerdere onderwerpen en leefgebieden. Bij de hulpverlening aan deze kwetsbare groep is afstemming, continuïteit en samenwerking essentieel. Multidisciplinair overleg bevordert dit.

De indicator betreft het aantal casussen dat in multidisciplinaire overleggen (JGZ, sociaal domein en geboortezorg, POP-overleg) is besproken, onderverdeeld in: a.) aantal zwangeren, b.) aantal gezinnen met kinderen. Cijfers hierover zijn verstrekt door de projectpartners.

Naast de reguliere 1 op 1 overleggen tussen professionals zijn er in de gehele regio Gelderland Midden in 2022 191 zwangeren tijdens een POP-overleg besproken, waarvan 106 in Arnhem en 85 in Ede. Dat is vergelijkbaar met het aantal in 2021. In de regio Gelderland Midden is in de gemeente Barneveld in 2021 gestart met het MDO Kwetsbaar Zwanger. Het MDO Kwetsbaar Zwanger is een systematisch intercollegiaal, multidisciplinair overleg tussen medisch en sociaal domein, geboortezorg en JGZ (idealiter in aanwezigheid van huisarts, contactpersoon gemeente, CJG) waardoor betrokkenen met de client in staat zijn om tijdig de juiste passende zorg- en hulpverlening in te zetten.

Dit overleg dient als doel de samenwerking tussen ketenpartners in de (geboorte)zorg te verstevigen en waar mogelijk crisissituaties te voorkomen en eerder door te verwijzen naar adequate ondersteuning. In het MDO kijken professionals samen met ouders naar het aanstaand ouderschap: Wat gaat goed? Wat maakt je blij? Waar heb je vragen en of zorgen over en welke ondersteuningsmogelijkheden zijn er? Een vaste contactpersoon begeleidt de zwangere en bespreekt een eventuele ondersteuningsinzet. Om voor de zwangeren zelf ook inzichtelijk te maken hoe het MDO werkt is een folder gemaakt welke wordt uitgereikt en toegelicht door de verloskundigen.

Het MDO is inmiddels in een aantal gemeenten geïmplementeerd. Dit is de regio Zuid nog niet het geval. In de gemeenten Lingewaard en Renkum bekijkt men momenteel met de lokale coalitie de mogelijkheden.

Regio	Indicator	2021	2022
Gelderland Midden	Aantal zwangeren in het POP-overleg	195	191
	Aantal gezinnen in het MDO	85	66

Naast de reguliere 1 op 1 overleggen tussen professionals vindt in de regio Gelderland Midden op enkele plaatsen multidisciplinair overleg plaats. In de regio Zuid vindt geen MDO plaats. Enkele gemeenten in de regio hebben wel belangstelling hiervoor.

8. Ondersteuning van kwetsbare gezinnen

Gezinnen in een verhoogd kwetsbare situatie kunnen tijdens de zwangerschap hulp aangeboden krijgen in de vorm van prenatale huisbezoeken JGZ. Ook kan er voor de geboorte of daarna gestart worden met ondersteuning middels de interventies Stevig Ouderschap (SO) of VoorZorg.

Hieromtrent zijn 4 indicatoren geformuleerd:

- het aantal baby's waarbij voor de geboorte één of meerdere prenatale huisbezoeken is afgelegd
- het aantal baby's waarbij voor de geboorte gestart is met SO
- het aantal baby's waarbij na de geboorte gestart is met SO
- het aantal pasgeborenen waarbij gestart is met VoorZorg, t.o.v. het totaal.

De indicator betreft specifiek de JGZ interventies. Andere interventies rondom de eerste 1000 dagen zijn niet opgenomen in de indicatoren.

Cijfers hierover zijn verstrekt door de projectpartner VGGM.

Prenatale huisbezoeken (PHB)

In 14 van de 15 bij het project betrokken gemeenten voerde de JGZ prenatale huisbezoeken (PHB) uit. PHB werden in 2021 en 2022 alleen niet uitgevoerd in de gemeente Rozendaal. In de gehele regio Gelderland Midden zijn in 2022 bij 114 zwangeren één of meerdere PHB afgelegd. Dit is bij 1,6% van het totaal aantal zwangeren in de regio Gelderland Midden.

In de gehele regio Zuid is in 2022 bij 15 zwangeren één of meerder PHB afgelegd, ofwel bij 1,1% van het totale aantal zwangeren in de regio Zuid.

Vanaf juli 2022 zijn de PHB wettelijk geborgd. Er wordt in de hele regio een duidelijk stijgend verloop in de inzet van PHB waargenomen. In het eerste kwartaal van 2023 zijn in de hele regio Gelderland Midden inmiddels al 68 PHB uitgevoerd (4,2%), waarvan 10 (3,6%) in de regio Zuid.

Stevig Ouderschap (SO)

In 2021 en 2022 werd het programma SO wordt in 11 van de 15 bij het project betrokken gemeenten aangeboden. Het programma werd niet aangeboden in de gemeenten Rozendaal, Barneveld, Scherpenzeel en Nijkerk.

In de gehele regio Gelderland Midden is in 2022 169 keer gestart met een traject SO (2,4% van het totaal), 28 keer (17%) is voor de geboorte gestart met de ondersteuning (prenataal) en 141 keer (83%) na de geboorte (postnataal). In de regio Zuid is in 2022 37 keer gestart met SO (2,7% van het totaal aantal geboorten), 4 keer (11%) voor de geboorte en 33 keer (89%) er na.

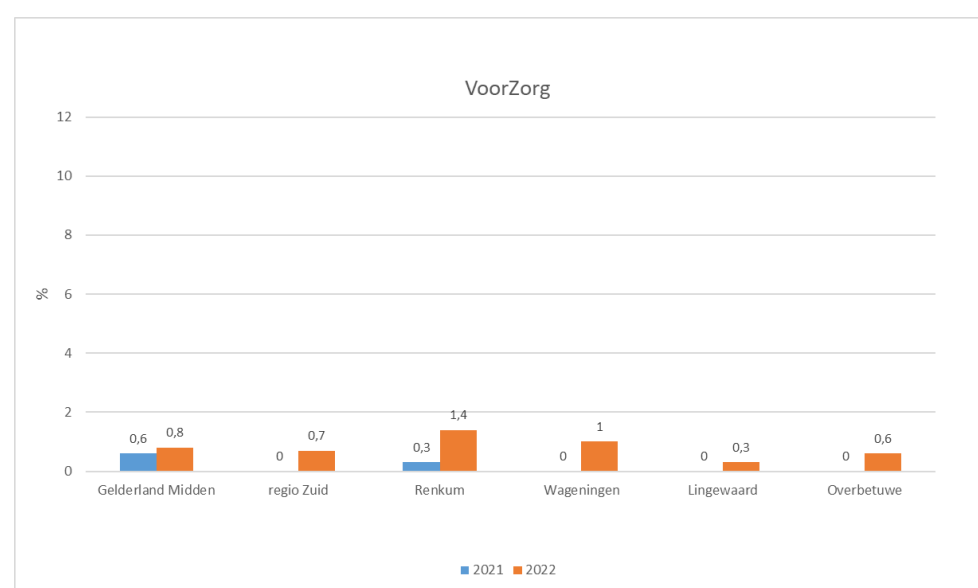
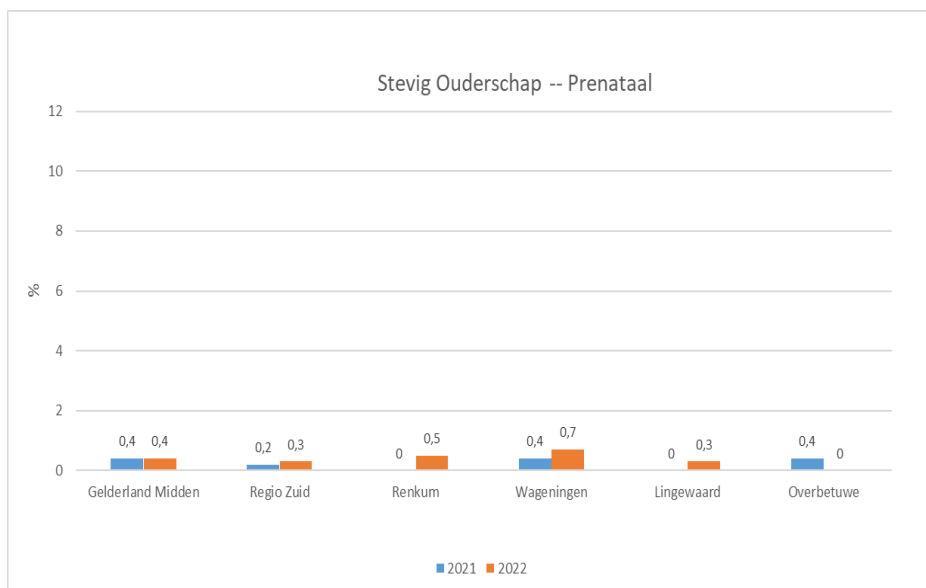
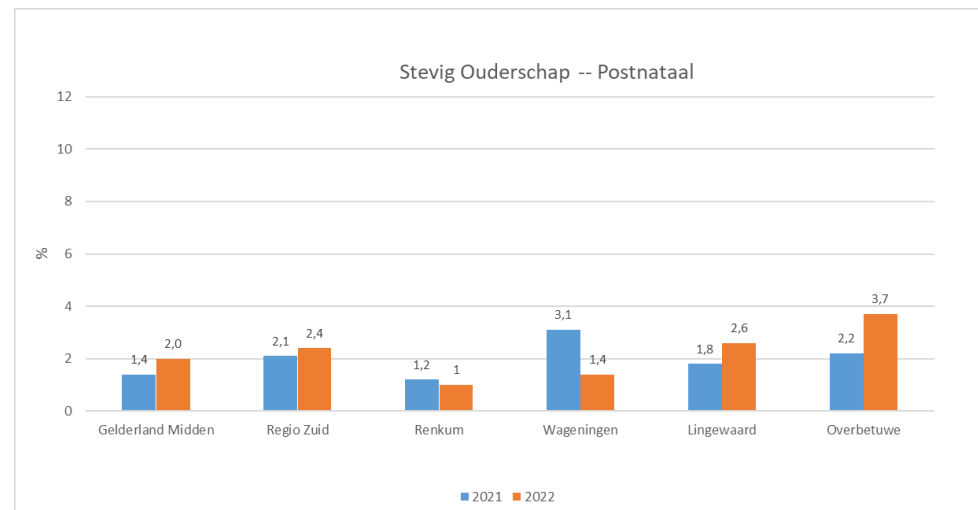
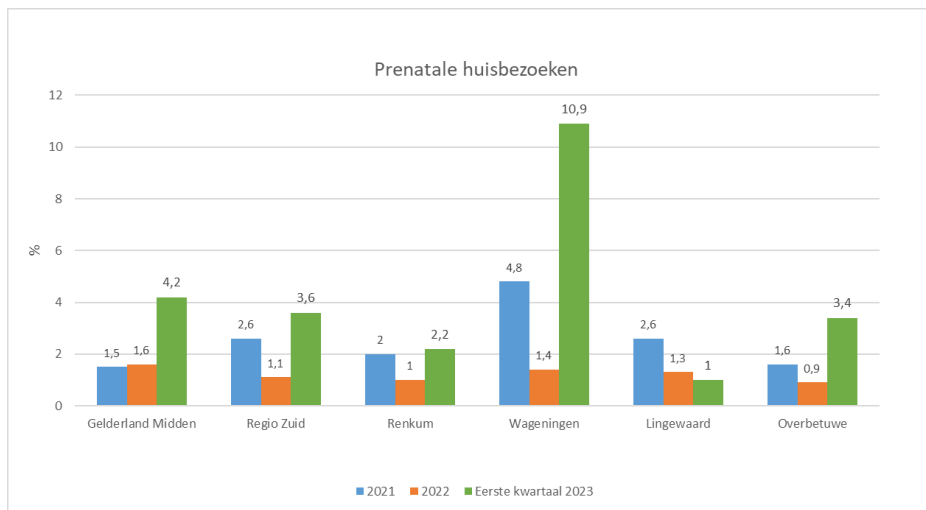
VoorZorg

Op landelijk niveau krijgen jaarlijks ongeveer 500 gezinnen ondersteuning middels het programma VoorZorg. Het programma VoorZorg wordt in 13 van de 15 betrokken gemeenten aangeboden. Gemeenten die VoorZorg helemaal niet aanbieden zijn: Rozendaal en Scherpenzeel. Gemeenten die in 2021 VoorZorg niet aanboden maar dat in 2022 wel zijn gaan doen, zijn Doesburg, Renkum, Wageningen, Lingewaard en Overbetuwe.

In de gehele regio Gelderland Midden is in 2022 57 keer gestart met VoorZorg (0,8% van het totaal aantal geboorten), waarvan 10 keer in de regio Zuid (0,7% van het totaal).

Landelijke cijfers over het gebruik van de interventies prenatale huisbezoeken en SO ontbreken.

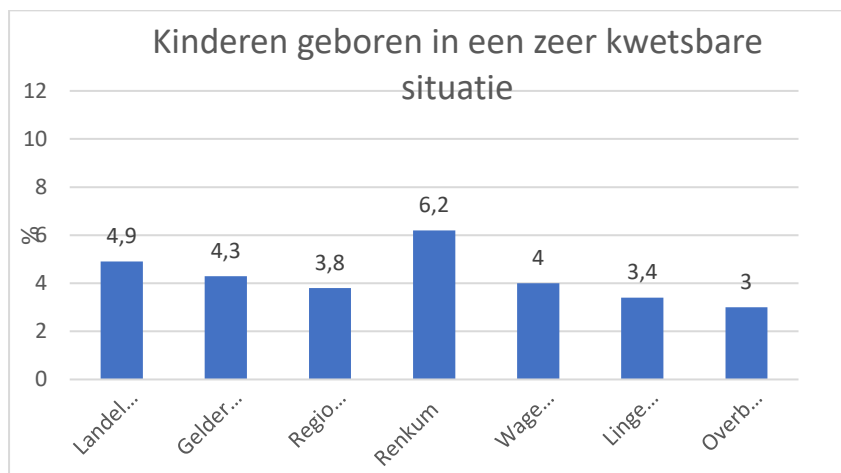
Door de wettelijke borging vanaf juli 2022 zien we een stijgend verloop van de inzet van prenatale huisbezoeken. SO wordt ook in alle gemeenten in de regio aangeboden. Met SO wordt wel bijna altijd pas na de geboorte gestart. VoorZorg werd in 2021 in de regio Zuid niet aangeboden, maar in 2022 is in totaal in de gehele regio met 10 trajecten VoorZorg gestart.

9. Aantal kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie

De indicator betreft het aantal kinderen geboren in een gezin in een mogelijk kwetsbare situatie, met 3 of meer van de volgende risicofactoren: laag huishoudinkomen (<10e percentiel), GGZ-gebruik, medicijngebruik voor psychische klachten, schuldenproblematiek, detentie, hoge zorgkosten, hoog medicijngebruik, overlijden partner, scheiding t.o.v. het totaal aantal. Hieronder gepresenteerde cijfers betreffen het jaar 2019.

Landelijk werd in 2019 naar schatting 4,9% van de kinderen geboren in een zeer kwetsbare situatie (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In Gelderland Midden werd in 2019 van het totaal aantal pasgeborenen naar schatting 4,3% geboren in een zeer kwetsbare situatie. Dat zijn 293 kinderen in de gehele regio Gelderland Midden (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In alle gemeenten in de regio Zuid werden in 2019 kinderen geregistreerd die werden geboren in een zeer kwetsbare situatie (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). In de gemeente Renkum was dit percentage het hoogst (6,2%, ofwel 12 kinderen) (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

Gemiddeld voor de gehele regio Zuid ging het in 2019 om 3,8% van het totaal aantal pasgeborenen, ofwel 51 kinderen (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)).

In de gehele regio Zuid zijn in 2019 51 kinderen (3,8% van het totaal) geboren in een zeer kwetsbare situatie (Bron: [Kansrijke Start | Regiobeeld](#)). Dit is lager dan gemiddeld in de regio Gelderland Midden en landelijk. Alleen in de gemeente Renkum is het percentage hoger (6,2%).

10. Sociaal domein als casusregisseur

Problemen van gezinnen kunnen zich uitstrekken over meerdere onderwerpen en leefgebieden. Bij de hulpverlening aan deze kwetsbare groep is afstemming, continuïteit en samenwerking essentieel.

Het streven is om bij elke kwetsbare zwangere al in een vroeg stadium een sociale regiehouder aan te stellen. In Doesburg, Barneveld, Westervoort, Duiven en Renkum heeft men met partners vanuit de lokale coalitie het onderwerp sociale regie verder uitgewerkt en met elkaar hierover afspraken gemaakt. In de gemeenten Wageningen, Ede, Barneveld zijn er afspraken gemaakt tussen medisch en sociaal domein wat geresulteerd heeft in het transmuraal stroomdiagram. De lokale coalities in Ede en Wageningen zijn deze afspraken nu verder aan het uitwerken.

De indicator betreft het aantal huishoudens met kinderen, jongste 0-5 jaar, in de gemeente waarbij het sociaal team of het CJG de regie op zich heeft genomen t.o.v. het totaal. Een vertegenwoordiger van het sociaal domein vanuit de regio Zuid ontbreekt (nog) in de projectgroep, daarom zijn geen cijfers bekend over deze indicator.

11. Lichte begeleiding en opvoedondersteuning

Vanuit gemeenten komt in toenemende mate de vraag naar een vorm van ouderbijeenkomsten waarin samenwerking tussen de diverse domeinen geborgd is.

Een vorm waarin de zwangeren zelf een actieve rol speelt en waarbij er de mogelijkheid is groepen voor te zetten ook na de zwangerschap. Veel gemeenten hebben niet de schaalgrootte voor Centering.

Vanuit het ZonMw project wordt gekeken naar alternatieven en de mogelijkheden deze best-practices beschikbaar te stellen in de regio. Naast Lingewaard en Doesburg gaan nu ook Ede, Duiven en Westervoort aan de slag met een prenatale- en postnatale oudervoorlichting in samenwerking met geboortezorg, sociaal domein en JGZ.

In deze veranderde opzet van voorlichtingen tijdens en na de zwangerschap is niet alleen de samenwerking nieuw, maar ook het feit dat men de bijeenkomsten na de zwangerschap voortzet, zo mogelijk in de dezelfde samenstelling.

In Arnhem organiseren de verloskundigenpraktijken al jarenlang succesvol Centering-Pregnancy-bijeenkomsten voor zwangere vrouwen. In aansluiting hierop is in de lokale aanpak Kansrijke Start een pilot ontwikkeld voor groepsgewijze bijeenkomsten voor 'jonge' ouders: Power Parents, uitgevoerd door Stichting JAM en Het Kraamnest. Diverse netwerkpartners brengen hun expertise in tijdens deze bijeenkomsten.

De indicator betreft het aantal huishoudens met kinderen in de gemeente dat in het afgelopen jaar extra ondersteuning of begeleiding heeft gekregen vanuit het CJG of het lokale team t.o.v. het totaal.

Een vertegenwoordiger van het sociaal domein vanuit de regio Zuid ontbreekt in de projectgroep, daarom zijn over deze indicator geen cijfers bekend.

12. Wachtijd

De indicator betreft het gemiddelde aantal dagen tussen het aanmelden van cliënt (aanmelddatum is dag 0) en starten van het lokale team of het CJG. Een vertegenwoordiger van het sociaal domein vanuit de regio Zuid ontbreekt in de projectgroep, daarom zijn over deze indicator geen cijfers bekend.

Cijfers vanuit het sociaal domein ontbreken voor de gehele regio Zuid (worden niet geregistreerd).

13. Cliëntervaring

Voor (aanstaande) ouders in een mogelijk verhoogd kwetsbare situatie is het belangrijk om te weten waar ze moeten zijn voor (meer) hulp.

De indicator betreft de weergave van de reacties van geïnterviewde cliënten uit de regio Gelderland Midden op de vraag of ze weten waar ze terecht kunnen voor hulp en wat ze daarvan kunnen verwachten (zie ook bijlage 1):

- Overzicht van mogelijkheden van ondersteuning ontbreekt veelal
- Behoeftte aan ondersteuning, ook ná de eerste 1000 dagen
- Behoeftte aan ondersteuning v.w.b. relatie met (ex-)partner

Samen met kwetsbare jonge ouders is een instrument gemaakt dat hierop inspeelt; de MamaWegwijzer.

De MamaWegwijzer is een flyer met de belangrijkste telefoonnummers en websites die heel praktisch insteken op de situatie waar kwetsbare zwangeren/jonge ouders zich op dat moment in bevinden, en is gemaakt samen met ervaringsdeskundigen.

Cliënten en professionals zijn enthousiast over het initiatief: “Betrokkenheid van cliënten bij het project is ontzettend leerzaam. Zij spiegelen ons voor hoe basaal sommige zorg moet zijn”.

De Mamawegwijzer wordt nu zo opgesteld dat deze bruikbaar is voor alle 15

gemeenten en hierin ook nog gemeentelijk specifieke gegevens aan toegevoegd kunnen worden. Zowel in de gemeente Ede als Arnhem wordt in 2023 gekeken naar een eventuele inzet van de tool.

Samenvatting

In regio Zuid...

- Zijn in 2019 51 kinderen (3,8% van het totaal) geboren in een zeer kwetsbare situatie.
- Hanteert de meerderheid van de verloskundigen een instrument voor de signalering van aanstaande ouders met een verhoogde kwetsbaarheid, maar betreft het een instrument waarvan de betrouwbaarheid niet is aangetoond.
- Voert de JGZ in toenemende mate prenatale huisbezoeken uit.
- Vindt (vooralsnog) geen multidisciplinair overleg (MDO) plaats.
- Worden diverse programma's en interventies uitgevoerd ter ondersteuning van zeer kwetsbare gezinnen. Veel professionals zijn nog niet goed bekend met deze mogelijkheden en dit kan worden verbeterd.
- Zijn veel professionals nog niet goed bekend met regionale samenwerkingsafspraken rondom zeer kwetsbare (aanstaande) ouders, dit kan worden verbeterd.
- Ontbreken cijfers die betrekking hebben op het sociaal domein (worden niet geregistreerd).

Aanbevelingen

Het overzicht van indicatoren geeft aanleiding om gezamenlijk te kijken naar wat verbeterd kan worden en welke punten de komende jaren extra opgepakt kunnen worden.

Bijlage 1. Uitkomsten gesprekken 2e ronde

